Yayın Geliş Tarihi: 12.02.2025
Yayına Kabul Tarihi: 03.06.2025
Online Yayın Tarihi: 15.09.2025
http://dx.doi.org/10.16953/deusosbil.1638885

Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
Cilt: 27, Sayı: 3, Yıl: 2025, Sayfa: 1346-1369
E-ISSN: 1308-0911

Araştırma Makalesi

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE YEŞİL DAVRANIŞ ÇALIŞMALARI ÜZERİNE BİBLİYOMETRİK BİR PERSPEKTİF

Sevcan FIRIN[*]

Öz[1]

Bütün dünya iklim krizi, küresel ısınma, kaynaklardaki kıtlık, afetler ve salgınlar gibi birçok problemle savaşmaktadır. Ortaya çıkan bu problemlerdeki artış ülkeleri ve örgütleri zorluklarla baş başa bırakmaktadır. Zorluklarla mücadelede gerek ülkelerin gerekse örgütlerin ve işgörenlerin, çevreci anlayışa uygun yaşama ayak uydurmaları gerekmektedir. Bu durum sürdürülebilirlik ve yeşil davranış konularını önemli kılmakta ve gündeme getirmektedir. Sürdürülebilirlik kavramı, doğal kaynakları, çevreyi, ekonomiyi ve sosyal yapıyı iyileştirmek, desteklemek gibi hayatın birçok alanına yayılan bir yaşam tarzı süreci; yeşil davranış ise hayat kalitesinin arttırılması yönünde çevre yanlısı davranışların geliştirilmesi ve ortaya çıkarılmasıdır. Kavramların ortak noktası ise sağlıklı bir dünyanın sürdürülmesinde ihtiyaç duyulan noktaların vurgulanmasıdır. Bu çalışmanın amacı, sürdürülebilirlik ve yeşil davranış alanında yer alan çalışmaların bazı parametreler ışığında incelenmesi ve gelişiminin değerlendirilmesidir. WoS'ta elde edilen veriler bibliyometrik analiz programı olan RStudio'da yer alan biblioshiny paketi aracılığıyla görselleştirilmiştir. Analiz sonuçlarına göre söz konusu kavramlara yönelik yıllık büyümenin %35,69 olduğu ve kavramların 2018 yılından itibaren artış eğiliminde olduğu belirlenmiştir. En üretken derginin Sustainability dergisi, en üretken yazarın Zhang Y., en üretken ülkenin Çin, en üretken kurumun ise Malaysia Terengganu Üniversitesi olduğu tespit edilmiştir. En sık kullanılan anahtar kelime ise Sustainability olmuştur. En çok atıf alan Corporate Social Responsibility and Enviromental Management dergisi ve en çok atıf alan ülkenin ise Çin olduğu bulgulanmıştır

Anahtar Kelimeler: *Sürdürülebilirlik, Yeşil Davranış, Çevre Yanlısı Davranış, Çevreci Yaklaşım, Bibliyometrik Analiz, Biblioshiny.*

Bu makale için önerilen kaynak gösterimi (APA 7. Sürüm):

Fırın, S. (2025). Sürdürülebilirlik ve yeşil davranış çalışmaları üzerine bibliyometrik bir perspektif. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 27* (3), 1346-1369.

[*] Dr. Öğr. Üyesi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Altıntaş Meslek Yüksekokulu, ORCID: 0000-0001-8914-100X, sevcan.firin@dpu.edu.tr

[1]Araştırma için etik kurul onayına gerek bulunmamaktadır.

A BIOMETRIC PERSPECTIVE ON SUSTAINABILITY AND GREEN BEHAVIOR STUDIES

Abstract

The whole world is struggling with many problems such as climate crisis, global warming, resource scarcity, disasters and pandemics. The increase in these problems leaves countries and organizations with difficulties. In the fight against the challenges, both countries, organizations and employees need to adapt to life in accordance with the environmentalist understanding. This situation makes sustainability and green behavior issues important and brings them to the agenda. The concept of sustainability is a lifestyle process that extends to many areas of life such as improving and supporting natural resources, the environment, the economy and the social structure; green behavior is the development and emergence of pro-environmental behaviors to improve the quality of life. The common point of the concepts is to emphasize the points needed to maintain a healthy world. The aim of this study is to examine the studies in the field of sustainability and green behavior in the light of some parameters and to evaluate their development. The data obtained in WoS were visualized through the biblioshiny package in RStudio, a bibliometric analysis program. According to the results of the analysis, it was determined that the annual growth for the concepts in question was 35.69% and that the concepts have been on an increasing trend since 2018. The most productive journal is Sustainability, the most productive author is Zhang Y., the most productive country is China, and the most productive institution is Malaysia Terengganu University. The most frequently used keyword was Sustainability. The most cited journal is Corporate Social Responsibility and Enviromental Management and the most cited country is China.

Keywords: *Sustainability, Green Behavior, Pro-Environmental Behavior, Environmental Approach, Bibliometric Analysis, Biblioshiny.*

GİRİŞ

Sanayi devrimi, buhar gücüne dayalı makinaların artması, yeni buluşların, hammadde ve enerji ihtiyacının ortaya çıkması gibi birçok gelişmenin itici gücü olmuştur. Farklı sanayi kollarının artmasıyla da ülkeler ve örgütler arasında rekabet artmış, plansız ve hızlı nüfus artışı yaşanmış ve dünya pek çok problemle karşı karşıya kalmıştır. Bunlar küresel ısınma, kirlilik, sera gazı emisyonları gibi insan sağlığını tehdit eden problemlerdir. Dünya genelinde eş zamanlı olarak ortaya çıkan bu problemler değişimin bir başlangıcı sayılmaktadır. Yaşanılan bu değişim ekonomik kriz, iklim krizi ve çevresel tahribata karşı tedbirlerin alınmasını zorunlu kılmıştır (Önel, 2021, s. 22). Bu durum aynı zamanda örgütlerde farklı düzenlemeleri beraberinde getirmekle birlikte, örgütleri bu düzenlemeleri benimseme yoluna da itmektedir. Bu düzenlemelerin başında işgörenlerin çevresel davranışlar sergilemesinin ön plana çıkması kaçınılmaz kılmıştır (Akandere, 2019, s. 388). Ortaya çıkan bu davranışlar ise çevre dostu eylemler, kaynak israfını azaltma ve kaynakların geri dönüştürülmesi gibi faaliyetleri kapsayan "yeşil

davranış" kavramını gündeme getirmektedir (He vd., 2021, s. 1046). Ancak ortaya çıkan problemlerin çözümü sadece yeşil davranış ile ilişkili olmadığı sürdürülebilirlik konusuyla ele alınması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Sürdürülebilirlik, yeşil davranış kavramıyla birlikte enerji, çevre ve ekonomi üçgeninin merkezinde bulunan, geniş yelpazede incelenen günümüzde değeri giderek artan bir kavramdır (Yeni, 2014, s. 183). Gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılama yeteneğini tehlikeye atmadan bugünün ihtiyaçlarını karşılama yolu sürdürülebilirlik kavramı olarak ifade edilmektedir (Iqbal vd., 2018, s. 122). Dolayısıyla benimsenmesi beklenen yeşil davranışlar ve bu davranışların uygulanma süreçlerine sürdürülebilirliğin dâhil edilmesi yaşadığımız bu yüzyılda gerekli hale gelmektedir. Böylece yeşil davranışların sürdürülebilirliği dikkat çekmeye başlamıştır. Sürdürülebilir yeşil davranış, örgüt kaynaklarının tasarruflu kullanılması, gereksiz kaynak tüketiminin engellenmesi ve örgütlerin doğaya zarar vermeyecek şekilde tasarlanması olarak açıklanabilir.

Çevre temalı sürdürülebilir yeşil davranışlar, gezegenimizin hastalıklı bir yapıya dönüşümünü engellemede önemli bir kavramdır. Hem çalıştığımız örgütte hem yaşam alanımızda hem de kısa süreli olsa bile gittiğimiz her yerde sürdürülebilir yeşil davranışlar sergilemek geleceğimizi korumak ve geleceğimize sahip çıkmak için önemli bir adımdır. Yeşil davranış, çevresel sürdürülebilirliğe katkıda bulunan ölçülebilir çevre dostu faaliyetler olarak açıklanmaktadır (Zacher vd., 2023, s. 466; He vd., 2021, s. 1046). Çevresel sürdürülebilirlik ise, insanların çevreyle etkileşiminin sağlanması ve çevrenin doğal akışının bozulmaması olarak ifade edilebilir. Başka bir ifadeyle yağmur sularını depolamak, tasarruflu lambalar kullanmak, kağıtları geri dönüştürmek, çift taraflı baskı almak, yazışmaları internet ve akıllı cihazlar kullanılarak dijital ortamda yapmak ve israftan kaçınmak yeşil davranış kapsamında değerlendirilmektedir (Önel, 2021, s. 23; Malsha vd., 2020, s. 94; Andreopoulou, 2012, s. 4). Norton (2015, s. 108), yeşil davranışları gerekli ve gönüllü olarak iki farklı bakış açısıyla değerlendirmektedir. İşverenin örgüt içinde çevre yönetimi ile ilgili işgörenin iş tanımları kapsamında kurallar belirlemesi ve bu kurallara uyulmasını zorunlu koşması "gerekli yeşil davranış" iken; işgörenin örgüt içinde belirlenen çevre yönetimi kuralları yanında ekstra çevre yanlısı davranışlar sergilemeye istekli olması ise "gönüllü yeşil davranış" olarak açıklanabilir. Bir işverenin bir cihazı elektrik ve su tasarrufu sağladığı için satın alması, işgörenin bu cihazı kullanabilmesi ve bu cihazın kullanımı işgörenin görevleri arasında yer alması "gerekli yeşil davranış" kavramına örnek gösterilebilir. Farklı bir işgörenin bu cihazın kullanımını sağlaması ve bunun yanında cihazı işi bittiğinde kapatması, cihazdan çıkan su ya da kâğıt atıklarını depolaması gibi davranışlar sergilemesi ise "gönüllü yeşil davranış" kapsamında değerlendirilebilir.

Sürdürülebilirlik, etik bir vizyona hizmet eden bilime bağlı uyarlanabilir bir uygulamadır. Sürdürülebilirlik kavramı, 1960'ların sonu ve 1970'lerde çevre hareketlerinin doğuşuyla ivme kazanmış daha sonra da 1987'de Brundtland Raporu'nda yer alan (Guinot vd., 2022, s. 4) "Ortak Geleceğimiz" adlı başlıkla

gündemin odak noktası haline gelmiştir. 1990'lara gelindiğinde ise sürdürülebilirliğin (geniş, dar, güçlü, zayıf, büyük S ve küçük S) birden çok versiyonu ortaya atılmıştır. 1992'de ise Rio konferansında, küresel çevre konularında iklim değişikliği, biyoçeşitlilik ve çölleşme konularında bir dizi süreçten bahsedilmiştir (Scoones, 2007, s. 589-592). Özetle sürdürülebilirlik konusu, enerji, ekonomi ve çevre gibi birçok alanda kendine yer edinmiştir. Bu nedenle de hükümetlerin ve örgütlerin yanı sıra, sosyal bilimcilerden fen ve doğa bilimcilerine, politikacılardan yerel ve uluslararası çevre örgütlerine kadar uzanan çok geniş bir yelpazede tartışılagelmiştir. Böylece sürdürülebilirlik, hem yönetim bilimcileri hem de uygulayıcılar için giderek daha cazip bir hale gelmektedir. Günümüzde ise doğal kaynakların hızla tükenmesiyle kurumsal sosyal sorumluluk konusundaki endişeleri doğurmaktadır. Bunun bir sonucu olarak son yıllarda iş dünyası araştırmaları ve uygulamaları için sürdürülebilirlik kavramı giderek daha acil bir boyuta geldiği öne sürülmektedir (Dao vd., 2011, s. 63; Akhtar vd., 2017, s. 163). Örgütlerde bu kavram strateji olarak uygulanıp pazarda rekabeti avantaja çevirmenin bir yolu olarak da görülebilir. Rekabeti avantaja çevirmek ise işgörenlerin ve örgütlerin karşılıklı etkileşimleriyle sağlanabilir. Bu etkileşimde sürdürülebilirliğin ortaya çıkışı işgörenlerin davranışlarına bağlı hale gelmektedir (Fischer vd., 2012, s. 153).

İşgören katılımındaki davranışlar karmaşıktır. İşgörenlerin çoğunluğu için sürdürülebilirlik davranışları, zorunlu davranışlar değil, daha ziyade gönüllü davranışlar olarak ifade edilmektedir (Ramus & Killmer, 2007, s. 557). Bu nedenle, işgörenlerin ve örgütlerin sürdürülebilir davranış sergilemelerindeki seçimini anlamak örgütlerin geleceğinde önemli olmaktadır. Sürdürebilirlik çevresel, sosyal ve ekonomik sorumlulukları bütünleştiren bir kavramdır (Gimenez vd., 2012, s. 149). Bütünleşik kavramlar sürdürülebilirliğin önemli ve birbirinden ayrılamayan yönleri olarak açıklanabilir. Çevresel sorumluluk, kirliliği önlemek, karbon ayak izini azaltmak, doğal kaynakları korumak ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımını teşvik etmek gibi çevre dostu davranışları kapsamaktadır. Sosyal sorumluluk yönü, sağlıklı toplum, insan hakları, eşitlik ve eğitim konuları yönünden sürdürülebilir olmasını içermektedir. Son olarak sürdürülebilirliğin ekonomik sorumluluk yönü ise, mal ve hizmetlerin üretiminde verimlilik, ekonomik büyüme ve enerji tasarrufu sağlayan sistemlerin kullanılması bu kapsamda değerlendirilmektedir. Dolayısıyla örgütlerin problemlerle mücadele edebilmesi çevresel, sosyal ve ekonomik sorumluluklarını yerine getirebilmesine bağlıdır. Bu durum örgütte yeşil davranışların benimsenip sürdürülebilir olmasını ve örgüt kültürü haline gelmesini de kaçınılmaz kılabilir. Dao vd., (2011, s. 69), örgütlerin bu üçlü sorumluluğu yerine getirmesinde, sürdürülebilirlik hedeflerini takibinde ve pazarda sürdürülebilir rekabet avantajı elde etmesinde Tablo 1'de gösterilen unsurları önermişlerdir.

Tablo 1: Sürdürülebilirlik Bileşenlerinin Çerçevesi

İç Bileşenler	**Dış Bileşenler**
Bugün	
*Strateji: Maliyeti ve çevre üzerindeki etkileri azaltmak için faaliyetleri optimize ederek kirliliği önleyin. Sürdürülebilirliğe yönelik kurumsal kültür yaratın, firmalar içindeki işgören yönetim uygulamalarını iyileştirin. *Kazanç: Azaltılmış maliyetler, artan karlılık, azaltılmış risk.	*Strateji: Malzeme ve süreç seçimleri, kapalı devre tedarik zinciri aracılığıyla kirliliği azaltmak için genişletilmiş tedarik zincirini iyileştirmek. Hem iç hem de dış paydaşları etkileyen sürdürülebilirlik sorunlarını ele almaya yönelik kurumsal kültürü genişletin. *Kazanç: İtibar ve meşruiyet, azaltılmış çevresel etkiler, artan rekabet avantajı.
Yarın	
İç Bileşenler	**Dış Bileşenler**
*Strateji: Sosyal ve çevresel sorunları çözmeye yardımcı olan temiz teknolojiler ve süreçleri mümkün kılan yetenekler geliştirmek. *Kazanç: Yenilik, stratejik konumlandırma.	*Strateji: Tüm ürünlere, süreçlere ve tedarik zincirlerine temel sürdürülebilirlik yeteneklerini dahil edin. *Sürdürülebilirlik vizyonu: Paydaşlarla daha önce göz ardı edilen yeni diyaloglar açarak sosyal sorunları çözmek ve büyüme fırsatlarını belirlemek. *Kazanç: Büyüme

Kaynak: Dao vd. (2011, s. 69) 'dan uyarlanarak yazar tarafından 09.02.2025 tarihinde oluşturulmuştur.

Bütün dünyada yaşanan krizler hem araştırmacıların hem de uygulayıcıların gündemini değiştirmiştir. Bir örgütün çevreye karşı duyarlı davranışlar sergileme politikasına sahip olması ve buna yönelik bir yönetim felsefesi geliştirmesi, örgütlerin çevreye duyarlılığı tek başına yeterli bir unsur değildir (Erbaşı, 2019, s. 6). Bu sebeple yeşil davranışların sürdürülebilirlikle birlikte ele alınması birçok açıdan önem arz etmektedir. Örneğin, yeşil insan kaynakları yönetimi ile çevreye duyarlı personel yetiştirmek, örgüt kaynaklarının daha tasarruflu, örgütleri doğaya uygun ve zarar vermeyecek şekilde tasarlamak gibi birçok faaliyeti içinde barındırmaktadır.

2007'de Birleşmiş Milletler Sistemi, örgütleri "*yeşile dönmeye*" çağırmış ve bu durumu daha fazla sürdürülebilirlikle ilişkilendirilmesi perspektifiyle gereksiz kaynak tüketimini engellemek, ortak araç uygulamasını gerçekleştirmek, işgörenlerin çevre ile ilgili politikalara katılmasını sağlamak doğru yönlendirmenin ilk adımı olarak kabul etmiştir. Böylece dünyaya Birleşmiş Milletler Sistemi, 21. yüzyılda karşılaştığı sosyal ve çevresel zorluklarının tamamen farkında olduğunu göstermiştir (United Nations Environment Programme, 2025). Sürdürülebilirlik ve yeşil tema başlıklı konuların örgütler arasında giderek daha fazla ilgi görmeye başlaması, konuyla ilgili yabancı ve yerli çalışmaların önemini de artırmıştır. İlgili alan yazında yer alan yerli bazı çalışmalar; Aydın & Tufan (2018) çalışmalarında,

sürdürülebilirlik ve yeşil kavramlarını incelemiş sonucunda da Y kuşağının çevreye duyarlı satın-alma davranışları sergiledikleri anlaşılmıştır. Köşker & Gürer (2020) çalışmalarında, yeşil örgüt kültürünün sürdürülebilirlik üzerine etkisini incelemişler ve yeşil örgüt kültürünün sürdürülebilirlik bağlamında hem çevreye hem de örgüte fayda sağlayacağı görüşüne ulaşmışlardır. Aksu & Doğan (2021) çalışmalarında, yeşil insan kaynakları yönetimini çevresel sürdürülebilir perspektifiyle alan yazındaki çalışmaları incelemişlerdir. Yazarlar, yerli yazında yeşil insan kaynakları faaliyetlerinin örgütsel çıktılar üzerindeki etkilerinin araştırmalara daha fazla konu olması gerekliliğini vurgulamışlardır. Güven (2023) çalışmasında ise öğretmenlerin yeşil çevresel sürdürülebilirlik davranışlarının dönüştürücü liderliğe yansımalarını alan yazın taraması yöntemiyle incelemiştir. Eğitim alanına yönelik çalışmalara ihtiyaç duyulduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dao vd. (2011) çalışmalarında, kaynak tabanlı görüşünü teorik temel alarak örgütlerin sürdürülebilirlik yeteneklerinin gelişmesini sağlamak için insan, tedarik zinciri ve bilişim teknoloji kaynaklarının bileşimini gösteren entegre bir sürdürülebilirlik çerçevesi geliştirmişlerdir. Mancha & Yoder (2015) çalışmalarında, sürdürülebilirliği artırmada çevresel planlı davranış, yeşil politikalar ve değişiklikler arasında pozitif bir ilişki tespit etmişlerdir. Iqbal vd. (2018) çalışmalarında işgörenlerin yeşil davranışları ile sürdürülebilirlik arasında ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yuriev & Sierra-Baron (2020) çalışmalarında, sürdürülebilirliğin ve yeşil davranışların sağlanmasında kültür farklılıkların olduğuna ve her kültürün özgüllüğüne vurgu yapmışlardır. Parida vd. (2021) çalışmalarında yeşil insan kaynakları yönetimi ve yeşil davranış ile çevre ve sürdürülebilirlik arasında ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Malsha vd. (2020) çalışmalarında, yeşil bankacılık uygulamaları ile sürdürülebilirlik performansı arasındaki ilişkide işgören yeşil davranışın kısmı aracılık rolü olduğunu bulgulamışlardır.

Bu çalışmanın amacı, sürdürülebilirlik ve yeşil davranış alanında yer alan çalışmaların bazı parametreler ışığında incelenmesi ve gelişiminin değerlendirilmesidir. Yerli ve yabancı alan yazın incelendiğinde sürdürülebilirlik ve yeşil davranışı birlikte ele alan bibliyometrik bir çalışma olmadığı göze çarpmaktadır. Dolayısıyla bu çalışma, sürdürülebilirlik ve yeşil davranışa ilişkin alan yazında yapılmış çalışmalarla ilgili bilgi vermesi, gelecekteki çalışmalara ışık tutması yönünden önem taşımaktadır. Ayrıca bu çalışmanın sürdürülebilirlik ve yeşil davranış girişimlerinin anlaşılması, toplumsal değişimin ve dünya çapında bir hareketliliğin artışı yönünde de katkı sağlaması umulmaktadır.

YÖNTEM

Bibliyometrik analiz, veri tabanlarındaki akademik yayınların çıktılarına dayanarak belirli bir alandaki küresel araştırma eğilimlerini anlamaya yönelik bir araştırma yaklaşımıdır (Alsharif vd., 2020, s. 2949). Bibliyometrik analiz kapsamında, araştırma alanının entelektüel yapısı, araştırma alanının kavramsal

yapısı ve belirli bir topluluğun sosyal ağ yapısı gibi araştırma sorularına cevap aranmaktadır (Aria & Cuccurullo, 2017, s. 960). Bibliyometrik analiz, büyük miktarda bilimsel verinin incelenmesi ve değerlendirilmesi için kapsamlı bir tekniktir. Bu teknikte kullanılan başlıca adımlar arasında ilgili veri tabanlarından veri toplama, verilerin temizlenmesi, rafine edilmesi ve verilerin çeşitli bibliyometrik testlere tabi tutulması yer almaktadır (Passas, 2024, s. 1014).

Analiz için gerekli olan veriler Web of Science (WoS) veri tabanı üzerinden incelenmiştir. WoS veri tabanı, çeşitli disiplinleri bünyesinde içermesinden ve yüksek kaliteli yayınların yer aldığı güvenilir bir platform olmasından ötürü tercih edilmiştir. Araştırmada "sustainability" and "green behaviour" or "green behavior" anahtar kelimeleri birlikte seçilmiştir. Bu kavramların seçilme sebebi, araştırmanın sürdürülebilir yeşil örgütleri, örgüt davranışları hedef almasıdır ve özellikle yabancı alan yazında söz konusu kavramları konu alan araştırmalara sıklıkla rastlanmasıdır. Dolayısıyla bu araştırmada "sustainability" and "green behaviour" or "green behavior" (sürdürülebilirlik ve yeşil davranış) kavramları konusunda yazılmış araştırmaları kapsamlı bir şekilde incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma alanının keşfedilmesinde performans ve kavramsal analizler gerçekleştirilmiş ve görselleştirilmiştir. Bu kapsamda yapılan araştırmada WoS veri tabanı üzerinden "all fields" sekmesi seçilmiştir. 31.12.2024 tarihine kadar süreçte yayınlanan araştırmalar "bibtex" dosyası şeklinde indirilmiş ve 413 eser bibliyometrik analiz ile incelenmiştir. Konu ile ilgili yazılmış araştırmalar taranırken yıl sınırlaması yapılmamış olup ve verilerin 2008-2024 yılları arasında dağılım gösterdiği gözlemlenmiştir. Yazılım olarak RStudio tabanlı bir kütüphane olan bibliometrix'in içerisinde yer alan "biblioshiny" programı kullanılmıştır. Biblioshiny bilim haritalamada kullanılan temel bibliyometrik analiz yöntemlerini kapsayan bir programdır (Aria & Cuccurullo, 2017, s. 959). Araştırmada sürdürülebilirlik ve yeşil davranış üzerine akademik yayınlarla ilgili aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Yayınların yıllara göre sayısal dağılımı nasıldır?

2. İlgili alandaki en üretken ve en etkin dergilerin dağılımı nasıldır?

3. Bradford yasasına göre etkin dergi ve yayınların dağılımı nasıldır?

4. Araştırmalardaki global ve yerel en çok atıf alan kaynakların dağılımı nasıldır?

5. İlgili alanda en üretken ve en etkin yazarların dağılımı nasıldır?

6. Araştırma konularını içeren en fazla yayın yapan kurumlar hangileridir?

7. Araştırma konularına yönelik en çok yayın yapan ülkeler ve atıf durumları nasıldır?

8. İlgili yayınlarda en çok kullanılan anahtar kelimeler nelerdir?

9. Araştırma konuları yıllar içerisinde nasıl bir trend izlemiştir?

10. İlgili yayınlardaki yazar, ülke ve anahtar kelime ilişkisi nasıldır?

BULGULAR

WoS'ta sürdürülebilirlik ve yeşil davranış anahtar kelimeleri arama yapılmış ve elde edilen veriler Rstudio'ya aktarılmıştır. Çalışmalara ilişkin genel bilgiler Tablo 2'de sunulmaktadır.

Tablo 2: Bulgular İle İlgili Genel Bilgiler

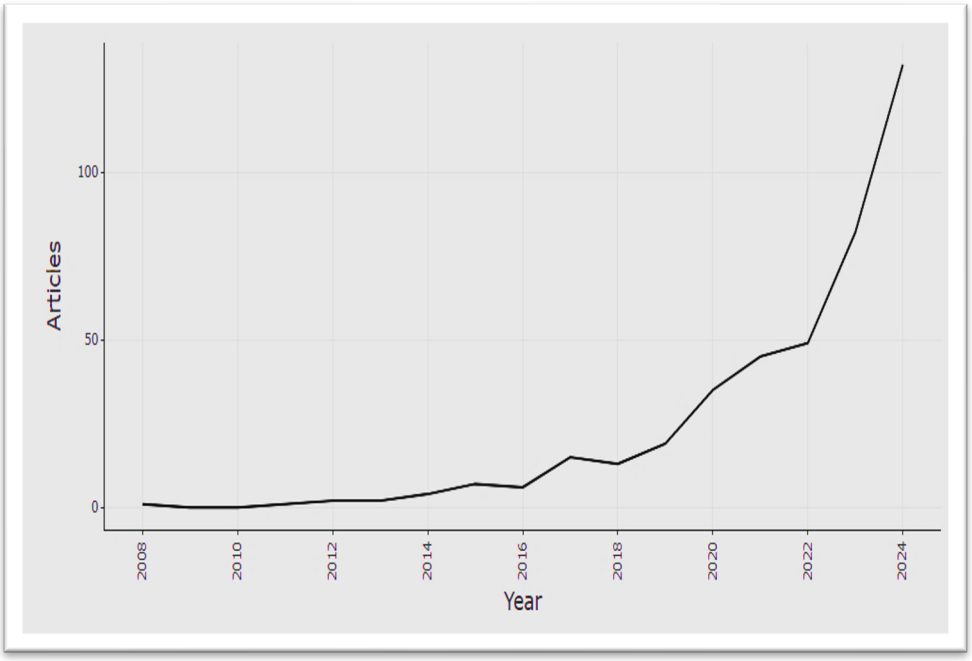
Açıklamalar	**Sonuçlar**
Zaman Aralığı	2008:2024
Kaynaklar (Makaleler, Kitaplar vd.,)	182
Belgeler	413
Yıllık Büyüme Oranı %	35.69
Belge Ortalama Yaşı	3.32
Doküman Başına Ortalama Alıntı	27.78
Kaynaklar	21177
Anahtar Kelimeler	851
Yazarın Anahtar Kelimeleri	1416
Yazarlar	1299
Tek Yazarlı Doküman Yazarları	34
Tek Yazarlı Dokümanlar	34
Belge Başına Ortak Yazarlar	3.74
Uluslararası Ortak Yazarlar %	38.74
Makale	339
Makale; Kitap Bölümü	3
Makale; Erken Erişim	32
Makale; Geri Çekilmiş	4
Düzeltme; Erken Erişim	1
Editoryal Materyal	2
Bildiri	11
Derleme	15
Derleme; Erken Erişim	6

RStudio programı içerisine yüklenen bibliometrix başlığı altında yer alan biblioshiny paketi kullanılarak elde edilen veriler değerlendirildiğinde sürdürülebilirlik ve yeşil davranış temalarını içeren çalışmaların 2008 ve 2024

yılları arasında olduğu gözlemlenmiştir. Toplamda 413 çalışmanın içerisinde 339 adet makale bulunmaktadır. Dokümanların yayınlandığı kaynak sayısı 182'dir. Toplam anahtar kelime sayısı ise 2267; çalışmaların yıllık büyüme oranı ise %35.69 olarak tespit edilmiştir. Ayrıca 1299 yazarın ilgili kavramlarla ilgili çalışmalar yaptığı bulgulanmıştır.

Çalışmaların yıllara göre dağılımı Grafik 1'de gösterilmektedir. İlk çalışma 2008 yılında yapılmıştır. 2008-2016 yılları arasında yapılan çalışmaların adedi 1-7 aralığında değişmiştir. 2017 yılında 15, 2018 yılında 13 adet çalışma yapılırken; 2018 yılından itibaren sürdürülebilirlik ve yeşil davranış konularına olan ilgi artmış ve artarak günümüze kadar yükselmiştir. 2022 yılında 49, 2023 yılında 82 ve 2024 yılında ise en yüksek seviyeye gelerek 132 adet çalışma yapılmıştır.

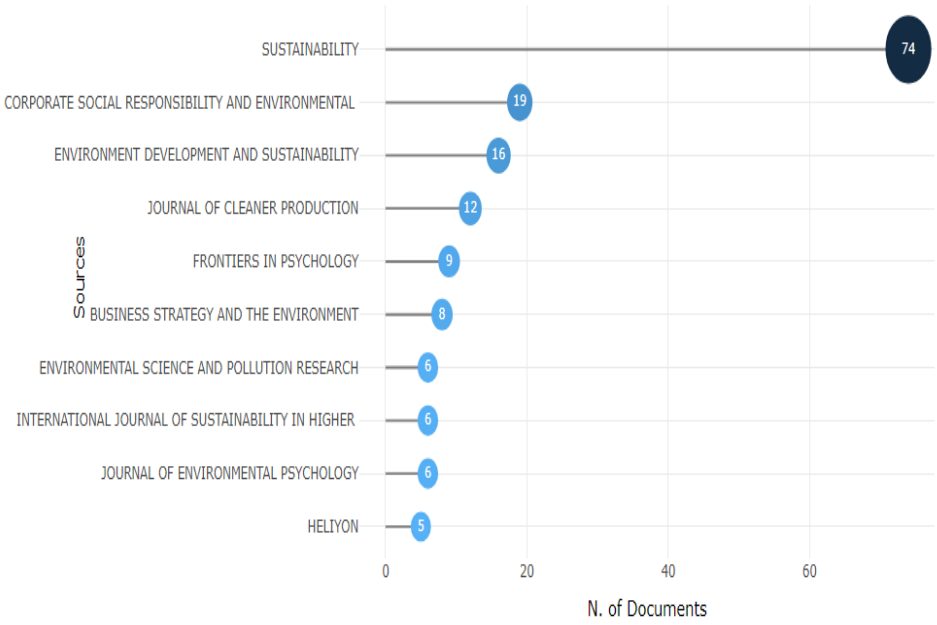
Grafik 1: Çalışmaların Yıllara Göre Durumu

Kaynaklarla İlgili Analiz Bulguları

Sürdürülebilirlik ve yeşil davranış konuları üzerine 182 kaynak ve toplam 413 adet yayın yapılmıştır. En fazla yayın yapan ilk 10 kaynağın 161 adet çalışması bulunmaktadır.

Şekil 1: Konuyla İlgili En Fazla Yayın Yapan Dergi

Şekil 1 incelendiğinde sürdürülebilirlik ve yeşil davranış kavramı ile ilgili en fazla çalışmanın yayınlandığı en fazla yayın olan 10 dergi içerisinde 74 çalışma ile "Sustainability" dergisi olduğu görülmektedir.

Tablo 3'te ise etki değerleri açısından ilk 10 derginin yerel atıf ve indeks sıralamaları yer almaktadır. "Sustainability" dergisinin h-indeks'inin 17, g-indeks'inin 29 ve m-indeks'inin ise 1.89 olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu dergide 2017 yılında ilk defa bu kavram ile ilgili yayın yapılmaya başlanmış ve dergi 988 toplam atıf almıştır. "Sustainability" dergisine ait tüm indekslerin diğer kaynaklara göre yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Yıl bazında değerlendirildiğinde etki değerleri açısından ilk 10 dergi içerisinde en eski araştırmanın 2011 yılında yayımlanan "International Journal of Consumer Studies" dergisi olduğu bulgulanmıştır. Dergide 2024'e kadar toplam 5 adet yayın ve dergiye toplam 341 atıf yapılmıştır. H-indeksinin ise 4 olduğu gözlemlenmektedir.

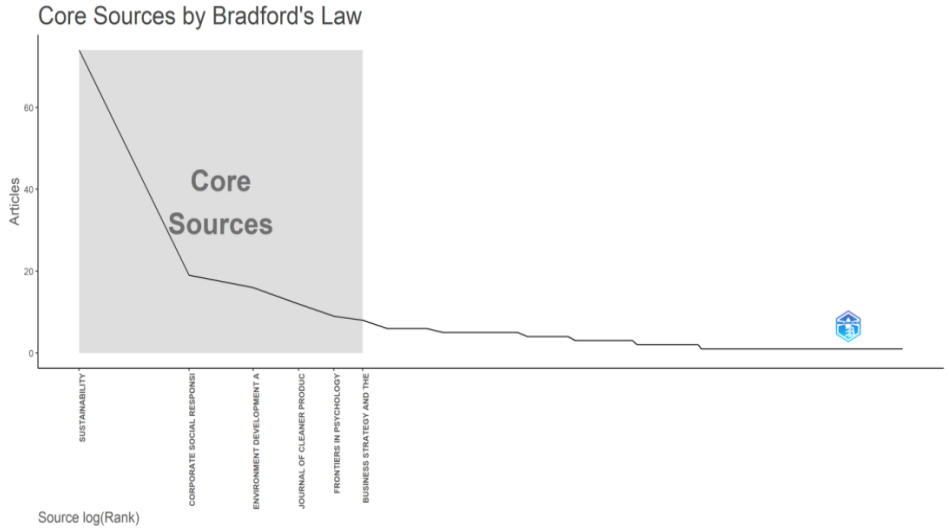
Tablo 3: Kaynakların Etki Değerleri

Kaynaklar	H-indeksi	G-indeksi	M-indeksi	Toplam Atıf	Yayın Sayısı	Başlama Tarihi
Sustainability	17	29	1,89	988	74	2017
Corporate Social Responsibility and Enviromental Management	11	19	1,38	1125	19	2018
Journal of Cleaner Production	9	12	0,90	695	12	2016
Enviroment Development and Sustainability	5	7	1,67	61	16	2023
Enviromental Science and Pollution Research	5	6	0,83	174	6	2020
Journal of Enviromental Planning and Management	5	5	1,00	189	5	2021
Journal of Enviromental Psychology	5	6	0,42	351	6	2014
Business Strategy and The Enviroment	4	8	0,80	91	8	2021
Frontiers in Psychology	4	8	0,67	76	9	2020
International Journal of Consumer Studies	4	5	0,27	341	5	2011

Şekil 1'de ve Tablo 3'te yer alan veriler karşılaştırıldığında, sürdürülebilirlik ve yeşil davranış konulu çalışmaların en çok yayımlandığı dergiler ile atıf ve indeks kaynak yayınların bulunduğu dergilerin sıralama açısından farklılaştığı görülmektedir. 1934 yılında Bradford, bir kavramın alan yazın içeresindeki dağılımını incelemek amacıyla kaynakları üç bölgeye ayırmaktadır. Birinci bölge en üretken olan çekirdek bölge, ikinci bölge orta düzeyde üretken bölge ve düşük üretken bölge ise üçüncü bölge olarak adlandırılmaktadır (Tripathi & Sen, 2016, s. 85).

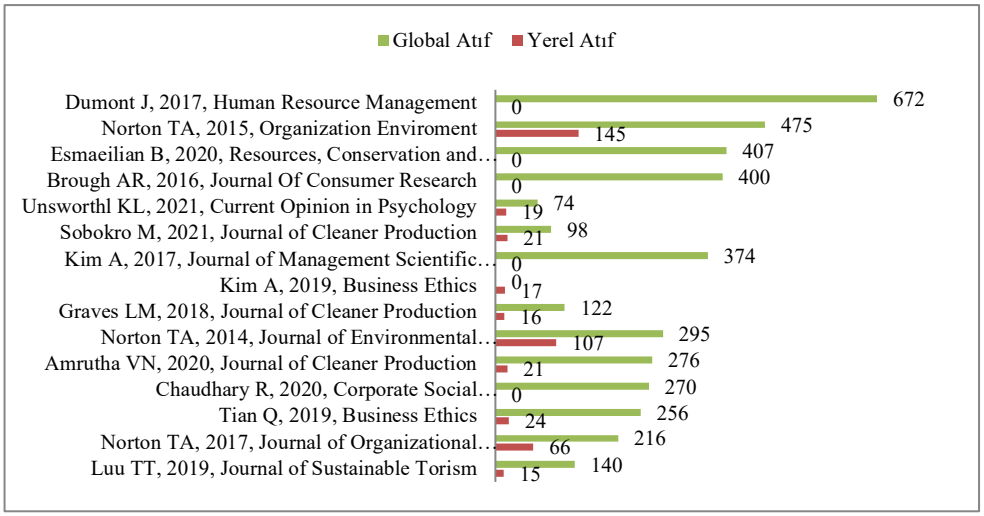
Şekil 2'de söz konusu kavramlarla ilgili alanda yayımlanmış toplam yayınların 1/3'ünü yayımlayan çekirdek dergi grubu sunulmaktadır. Kavramla ilişkili yayına sahip dergiler 3 alanda gösterilmektedir. Birinci alan olan çekirdek alanda 6 dergi, ikinci alanda 42 ve üçüncü alanda 134 dergi yer almaktadır. Çekirdek dergilerin bulunduğu birinci alanda Sustainability, Corporate Social Responsibility and Enviromental Management, Enviroment Development and Sustainability, Journal of Cleaner Production, Frontiers in Psychology ve Business Strategy and the Enviroment dergileri yer almaktadır. Sürdürülebilirlik ve yeşil davranış ile ilgili dergi ve çalışma ilişkisinin incelendiği Bradford Yasası grafiğinde en üretken derginin "Sustainability" olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 2: Bradfort Yasasına Göre Kaynak Dağılımları

Grafik 2'de sürdürülebilirlik ve yeşil davranış konusunda en çok atıf alan global ve yerel olarak ilk 10' a giren yazar, yıl ve kaynaklar gösterilmektedir. Dumont vd., (2017)'nin yaptığı "Effects of Green HRM Practices on Employee Workplace Green Behavior: The Role of Psychological Green Climate and Employee Green Value" başlıklı çalışma 672 global atıfla ilk sırada yer alırken; çalışmanın yerel atıfı olmadığı dikkat çekmektedir. İlk 10'a giren yerel atıflarda ise Norton vd., (2015)'nin "Employee Green Behavior: A Theoretical Framework, Multilevel Review, and Future Research Agenda" başlıklı çalışması ilk sıradadır. Global atıf sıralamasında ise 475 global atıfla ikinci sıradadır.

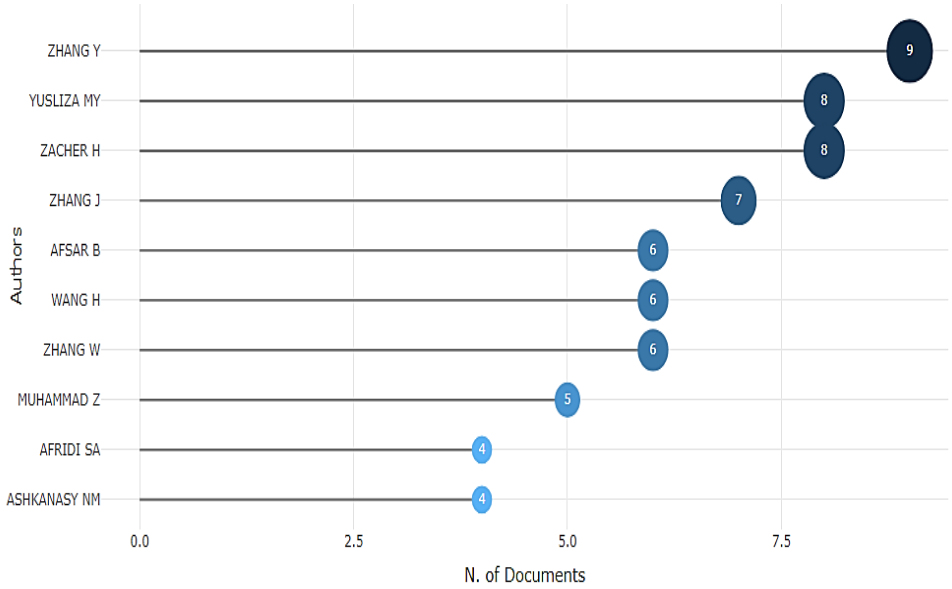
Grafik 2: Global ve Lokal En Çok Atıf Alan Yazar, Yıl ve Kaynaklar

Yazarlarla İlgili Analiz Bulguları

WoS'ta sürdürülebilirlik ve yeşil davranış kelimelerinin taranması sonucunda en çok çalışma yapan 10 yazar Şekil 3'de gösterilmektedir. İlgili alana Zhang Y. 9 çalışmayla ilk sırada yer alan yazar, Yusliza MY. ve Zacher H. 8 çalışmayla en çok katkı sağlayan ikinci sırada olan yazarlardır.

Şekil 3: En Çok Eser Veren Yazarlar

Tablo 4'te sürdürülebilirlik ve yeşil davranış çalışmalarına en çok katkıda bulunan en etkili ilk 10 yazarın h-indeksi, g- indeksi, m-indeksi, toplam atıfları, yayın sayısı ve ilk yayın yılı gösterilmektedir. Konu ile ilgili en fazla eser üreten yazarlar 8 çalışma ile Zacher H. ve Yusliza MY.'dir. Bundan sonra sırasıyla Yusliza MY. (8) ve Afsar B. (6) gelmektedir. İndeksler bazında incelendiğinde h-indexinde en yüksek olan Zacher H (6), g-indeksinde en yüksek olan Zacher H (8) ve Yusliza MY. (8), m-indeksinde ise en yüksek olanlar Afsar B. (0.83) ve Yusliza MY. (0.83) önde gelen araştırmacılardır. Toplam atıf sayısı incelendiğinde ise 1096 atıfla en yüksek olan yazar, yayın sayısı ve h-indeksi yüksek olan Zacher H.'dir.

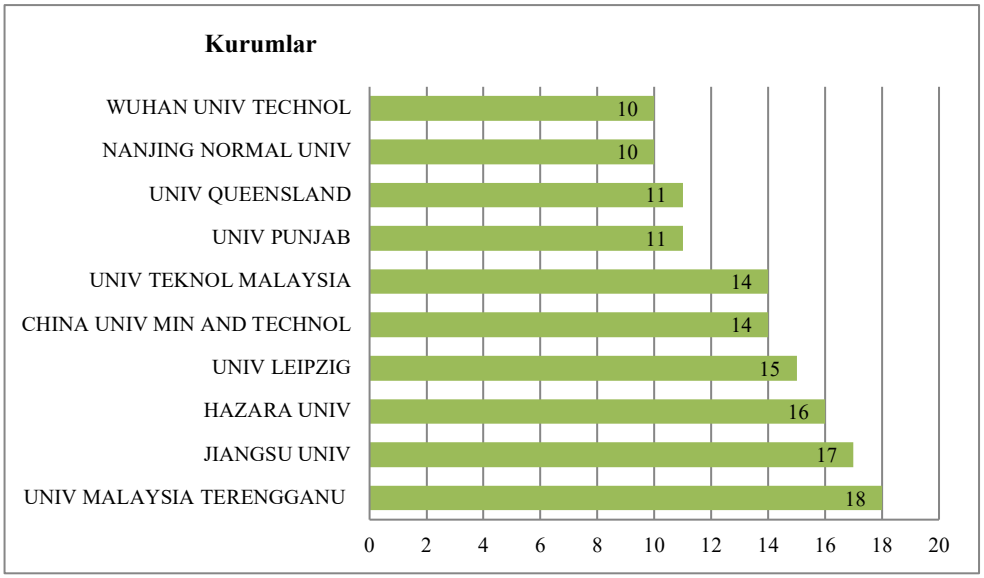
Tablo 4: Yazarların Etki Değerleri

Yazarlar	H-indeksi	G-indeksi	M-indeksi	Toplam Atıf	Yayın Sayısı	Başlama Tarihi
Zacher H.	6	8	0,50	1096	8	2014
Afsar B.	5	6	0,83	443	6	2020
Yuslıza MY.	5	8	0,83	216	8	2020
Ashkanasy NM.	4	4	0,33	1002	4	2014
Fawehınmı O.	4	4	0,67	174	4	2020
Muhammad Z.	4	5	0,67	183	5	2020
Norton TA.	4	4	0,33	1002	4	2014
Zhang J.	4	7	0,67	215	7	2020
Zhang W.	4	6	0,80	104	6	2021
Zhang Y.	4	9	0,57	164	9	2019

Kurumlar ile İlgili Yapılan Analiz Bulguları

Yazarların bağlı olduğu kurumların eser üretim sayıları incelendiğinde 18 çalışma ile Malaysia Terengganu Üniversitesi'nin ilk sırada olduğu ardından ise 17 çalışma ile Jiangsu Üniversitesi ikinci sırada olduğu gözlemlenmektedir. Diğer kurumlarda üretilen çalışma sayıları 10 ile 16 arasında değişiklik gösterdiği tespit edilmiştir.

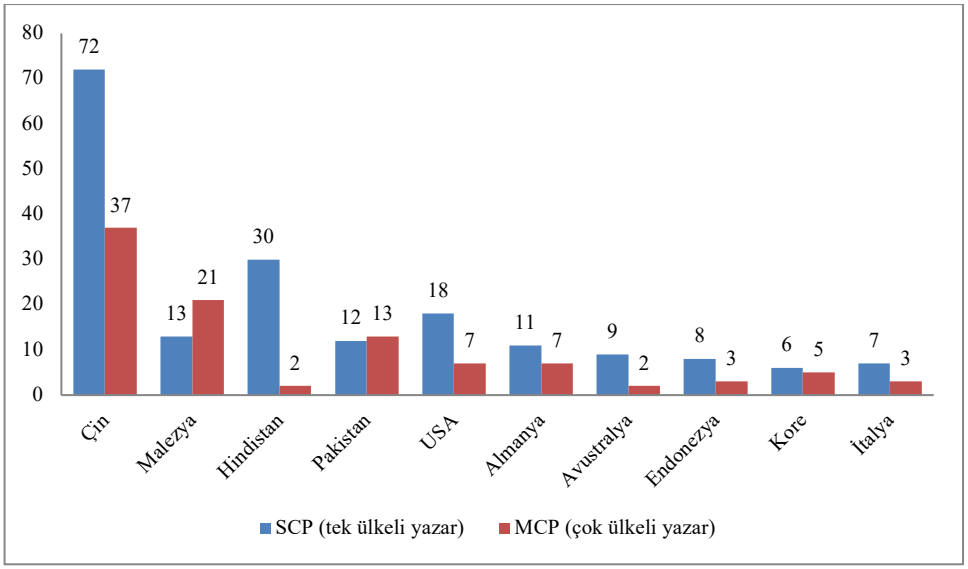
Grafik 3: Üretken Kurumların Dağılımı

Ülkeler ile İlgili Yapılan Analiz Bulguları

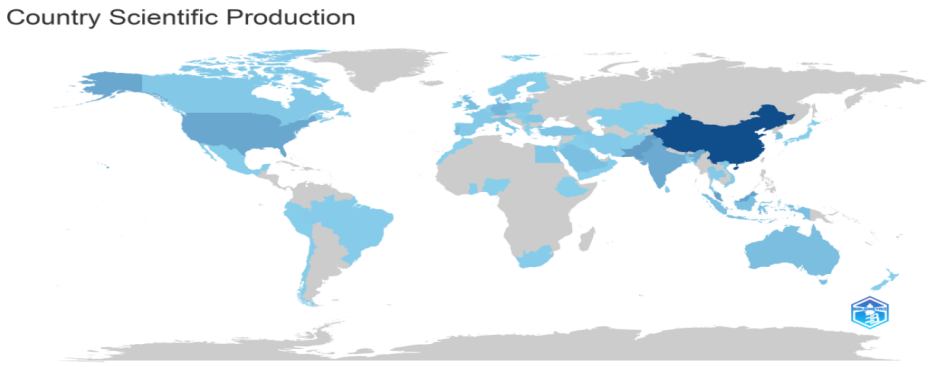
Grafik 4'te sorumlu yazarların çalışma sayılarına ait kendi ülke ve diğer ülke yazarları arasındaki yayın sayılarına göre ilk 10 ülke inceleme sonuçları görülmektedir. Bu sonuçlara göre Çin'in 109 çalışma ile en fazla eser ürettiği ve 72'sinin kendi ülkesinden olduğu (SCP), 37'sinin ise diğer ülke yazarları ile ortak çalışma ürettiği gözlemlenmektedir (MCP). Ortak eser üretim oranını gösteren MCP yüzdeleri ise Çin'in 33,9'dur. Çin'deki sorumlu yazarların ürettikleri çalışmaların %33,6'sı diğer ülke yazarları ile birlikte oluşturulmuştur. Malezya'da üretilen toplam çalışma sayısı Çin'de üretilen çalışma sayısına kıyasla daha az olmasına rağmen (34), diğer ülke yazarları ile birlikte üretilmiş çalışmaların MCP yüzdesi ise %61,8'dir.

Grafik 4: Sorumlu Yazarların Ülkelerine Göre Yayın Dağılımları

Şekil 4 söz konusu değişkenlerle ilgili ülkelerin bilimsel üretkenlik haritasıdır. Haritadaki renkler üretim miktarını ifade etmektedir. Koyu mavi renkten, açık maviye doğru renk değişimi yayın sayısının azaldığını, gri renk ise üretimin olmadığını ifade etmektedir. Harita incelendiğinde ülkelerin üretim sayıları sırasıyla, Çin 368, Pakistan 134, Malezya 124, USA 106, Hindistan 98, Almanya 63, Birleşik Krallık 45, Avustralya 44, Portekiz 44 ve Endonezya 39 yayın ile ilk 10 ülke sıralamasındadırlar. Türkiye ise 28 yayın ile 14.sırada bulunmaktadır.

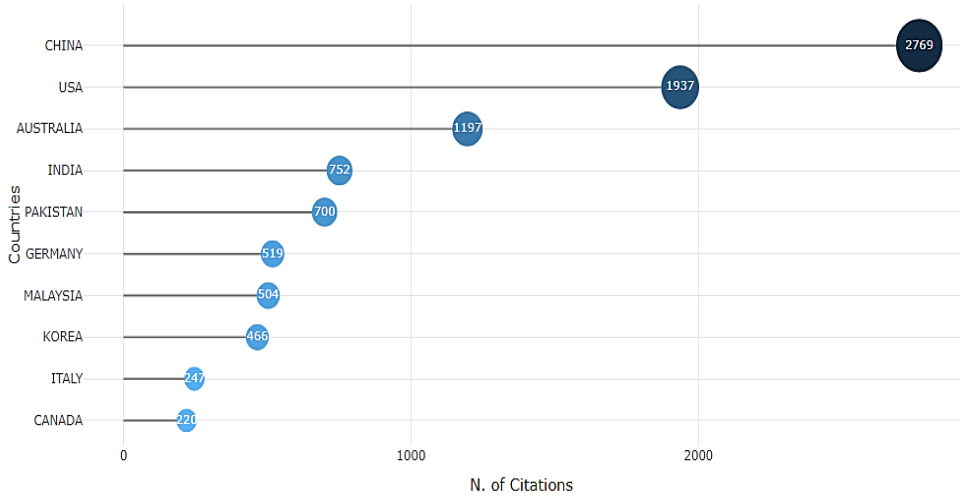
Şekil 4: Ülkelerin bilimsel üretimi haritası

Şekil 5'te en çok atıf alan ülkeler gösterilmektedir. Çin 2769 alıntı ile en fazla atıf alan ülkedir. Amerika Birleşik Devletleri 1937 atıf ile ikinci sıradadır.

Kanada bilimsel üretim haritasında 15 yayınla 18. sırada yer alırken, en çok atıf alan ülke sıralamasında ise ilk 10'a giren ülke olmuştur. Türkiye ise 101 atıfla 21. sırada yer almaktadır.

Şekil 5: En Çok Atıf Alan Ülkeler

Şekil 6'de sürdürülebilirlik ve yeşil davranış ile ilgili çalışmalarda en çok tekrar edilen ilk 25 kelime gösterilmiştir. Buna göre birinci sırada "sürdürülebilirlik" kelimesi 120 defa kullanılmıştır. Söz konusu kelime, kelime bulutunda en büyük şekildir. Sürdürülebilirlik kelimesine oldukça yakın olan 112 kullanım ile "performans" kelimesidir. Daha sonra ise 65 kullanım ile 'insan kaynakları yönetimi' kelimesi takip etmektedir. En çok tekrar edilen ilk 25 kelime içerisinden en az tekrar edilen "dönüşümsel liderlik" ve "yapı" kelimelerinin genişliği kelime bulutunda en küçük şekle sahiptir.

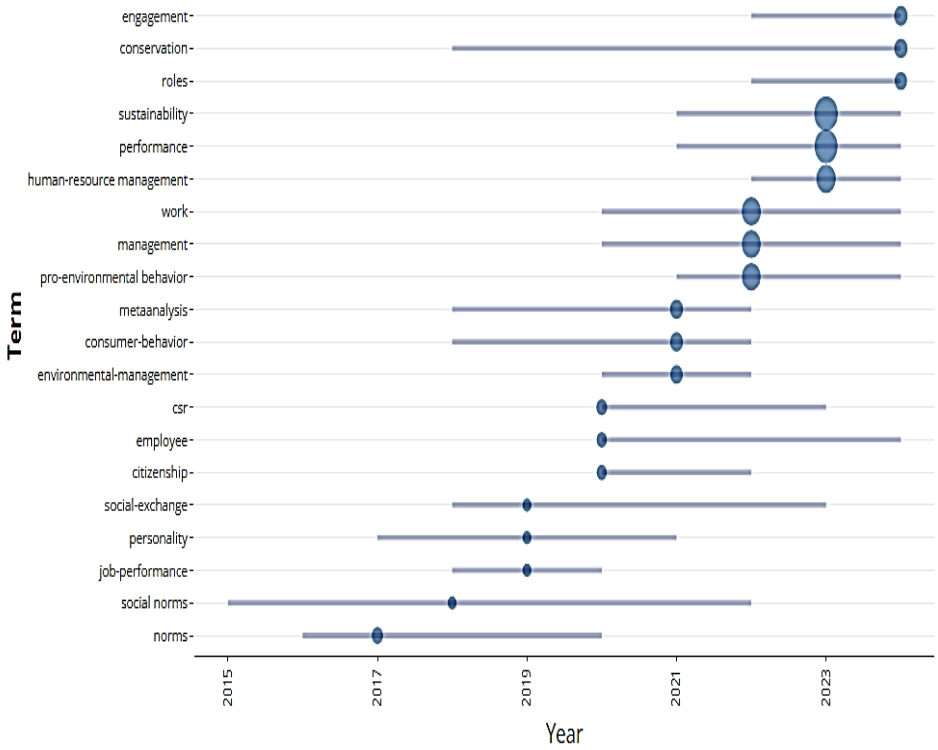
Şekil 6: Kelime Bulutu

Sürdürülebilirlik ve yeşil davranış temalı araştırmalarda yıllara göre trend topik araştırma konuları Şekil 7'de ortaya konmuştur. Trend topik konularının

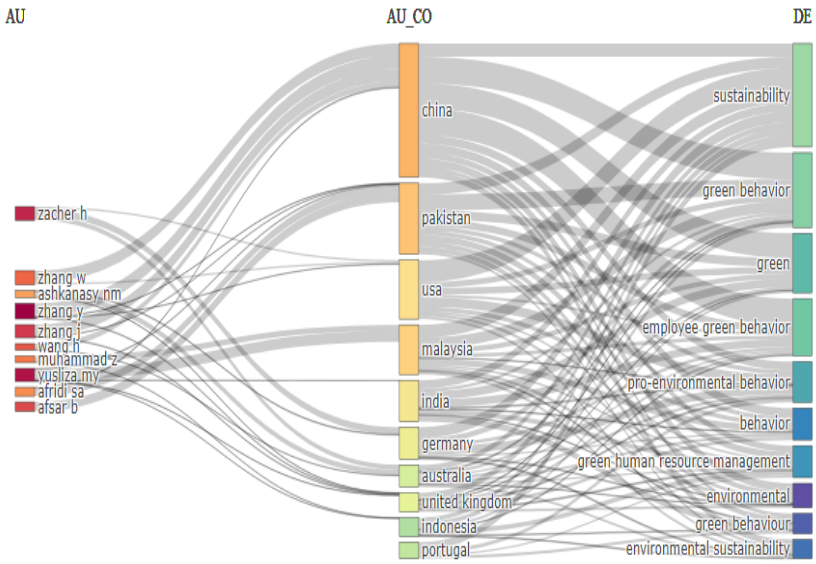
tespitinde 2015-2023 yılları arasında yayınlanan çalışmaların dikkate alındığı ve toplam 20 trend topik araştırma konusu olduğu dikkat çekmektedir. Ayrıca şekilde yer alan daireler ilgili konuya ait yayın sayısını göstermektedir. Yayın sayısının fazlalaştıkça dairelerde büyümektedir.

Şekil 7: Trend Topik Olan Anahtar Kelimeler

2017-2020 yıllarında normlar, sosyal normlar, iş performansı, kişilik, sosyal-değişim, vatandaşlık, işgören ve kurumsal sosyal sorumluluk çalışmaları yapılırken, 2021 ve 2022 yıllarında ise çevre yönetimi, çevre yanlısı davranış çalışmalarına odaklanıldığı gözlemlenmektedir. Günümüze doğru yaklaştıkça yeni trendler insan kaynakları yönetimi, performans ve sürdürülebilirlik kavramları dikkat çekmektedir. Özellikle 2023 yılındaki daire büyüklükleri incelendiğinde en fazla sürdürülebilirlik kavramı ön plana çıktığı gözlemlenmektedir.

Şekil 8: Yazarlar, Ülkeler ve Anahtar Kelimelere Ait Üç Alan Grafiği

Şekil 8'de yer alan üç alan grafiğinin sol bölümünde en etkin 10 yazar, orta bölümünde en etkin 10 ülke ve sağ bölümünde en etkin 10 anahtar kelime bulunmaktadır. Sürdürülebilirlik ve yeşil davranış temalı yapılan çalışmalara en fazla katkı sağlayan yazarlar, etkin yazarların ülkeleri ve yazarların kullandıkları anahtar kelimeler gri renkli çizgilerle birbirleriyle bağlanmaktadır. Buna göre Çin'deki en fazla yayın yapan (Zhang J., Zhang W., Zhang Y., Wang H. ve Afridi SA.) araştırmacıların sürdürülebilirlik, yeşil davranış, yeşil, yeşil işgören davranışı, çevreci yaklaşım davranışı, davranış, yeşil insan kaynakları yönetimi, çevresel ve çevresel sürdürülebilirlik anahtar kelimeleri kullandıkları dikkat çekmektedir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

İnsanoğlunun doğaya verdiği zararlar, büyük problemlere sebep olabilmektedir. Zaman içerisinde çevreye verilen zararlar yaşam kalitesinin azalması, kirlilik, kıtlık ve iklim krizlerinin artması gibi birçok problemin ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır. Bu sorunların engellenmesinde büyük görev ve sorumluluk örgütlere düşmektedir. Dolayısıyla örgütlerde karşı karşıya kalınan bu durum, örgütleri birçok uygulama faaliyetleri hususunda değişim zorunluluğuna itmektedir. Bu değişim sürecinde örgütler, çevre ve toplum yararına katkı sağlayan uygulamaları iş süreçlerine entegre etmesi gerekmektedir. Örgütlerin oluşturacağı bu çerçeve, sürdürülebilirlik bilincini ve yeşil davranış (geri dönüşümü olan maddelerin ayrışımının ve enerji tasarrufunun sağlanması, kaynak israfının

önlenmesi gibi) kavramlarını gündeme getirmektedir. Bu kavramların gündeme gelmesiyle birlikte örgütlerin başarı ve rekabet avantajı elde etmesi, örgütlerin geliştirdikleri tutumlara ve stratejilere bağlı olmaktadır. Dolayısıyla örgütlerde işgörenlerin sergiledikleri yeşil davranışlar, örgütlerin iş dünyasına uyum sağlamasında, doğanın korunmasında ve sürdürülebilirliğin sağlanmasında önemli bir konumdadır.

Sürdürülebilirlik, hem yabancı hem de yerli alan yazında güncelliğini koruyan, farklı kavramlarla birlikte ele alınan, önemi gitgide bütün alanlara yayılan ve görünürlüğü yüksek olan bir kavramdır. Yeşil davranış kavramı ise yabancı alan yazında halen güncel ve ilgi gören bir konu olup, araştırmalarla sürekli olarak geliştirilmektedir. Bu durum yerli alan yazında ise son dönemlerde dikkat çeken ve farklı değişkenlerle birlikte incelenmeye başlanan bir araştırma alanı olarak görülmektedir. Bu bağlamda çalışmada sürdürülebilirlik ve yeşil davranış alanında yer alan çalışmaların bazı parametreler ışığında incelenmesi ve gelişiminin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Amaç doğrultusunda WoS veri tabanında üzerinden indekslenen sürdürülebilirlik ve yeşil davranış konulu 413 eser bibliyometrik analiz ile incelenmiştir. Elde edilen veriler bibliometrix'in web tabanlı arayüzü olan biblioshiny programı ile analiz edilmiştir. Alan yazına yönelik performans ve kavramsal yapı, kaynak, yazar, kurum, ülke ve anahtar kelime analizleri yapılarak görselleştirilme tekniğiyle tespit edilmiştir.

Veriler incelendiğinde sürdürülebilirlik ve yeşil davranış konularını kapsayan araştırma alanındaki yıllık büyüme oranı %35,69 artmış; 2022 yılında hızla yükselişe geçen söz konusu kavramlar 2024 yılında 132 yayınla en yüksek seviyeye ulaşmıştır. Bu durum, iklim krizinin yükselişi ve çevresel kirliliğin artışı gibi birçok faktörlerin hissedilebilir boyutta olmasıyla ve örgütlerin bu kavramı kilit bir unsur olarak görmesiyle açıklanabilir. Performans analizleri sonucunda ortaya çıkan bulgular değerlendirildiğinde; en fazla yayın yapan "Sustainability" dergisidir, indeks değerleri açısından bakıldığında ise etkin olan derginin de "Sustainability" dergisi olduğu gözlemlenmiştir. Toplam atıf sayısı incelendiğinde 1125 atıf alan "Corporate Social Responsibility and Enviromental Management" adlı dergidir. Bradfort Yasasına göre dergiler incelendiğinde ise çekirdek dergi konumunda 6 dergi ortaya çıkmıştır. "Sustainability" en üretken ve alana en çok katkı sağlayan dergi olmuştur. En çok eser veren yazar Zhang Y. (9) ilk sırada yer almıştır. İndeks verileri bazında değerlendirildiğinde ise h-indeksi ve toplam atıfı en yüksek olan etkili yazar Zacher H.'dir. Kaynak ve yazarların aldıkları atıflara bakıldığında, global ve yerel atıf alan kaynaklar sıralamasının farklı olduğu dikkat çekmektedir. En fazla global atıf alan yazar Dumont J. vd. (2017) iken; en fazla yerel atıf alan yazar ise Norton TA. vd. (2015) olmuştur. Bu veriler dikkate alındığında toplam atıfın fazla olması h, g ve m indekslerinin de yüksek olabileceği anlamına gelmediği gözlemlenmiştir. En çok eser veren yazar Zhang Y. iken; indeks değerleri yüksek olan yazar Zacher H. olmuştur. Kurumlar bazında değerlendirildiğinde, en fazla üretim yapan kurum 18 eserle Malaysia Terengganu

Üniversitesi olmuştur. İlk 10'a giren diğer kurumların üretim sayılarına bakıldığında üretim sayılarının en az 10 olduğu ve sayıların birbirine yakın olduğu gözlemlenmektedir. Kurumların söz konusu kavramlara ilgi gösterdiği söylenebilir. Kavramlar ülkelerdeki üretim sayıları açısından incelendiğinde ise en fazla üretim yapan Çin (109) olmuştur. %33,9'u ülke yazarlarının farklı ülkedeki yazarlarla işbirliği içerisinde olduğunu gösterirken; Malezya'da üretim sayısının (34) Çin'den az olmasına rağmen; yazarların farklı ülkelerdeki yazarlarla işbirliği oranının %61,8 olduğu dikkat çekmektedir. Ülke üretim sırasına bakıldığında Türkiye 14.sırada yer almıştır. Söz konusu kavramların zamanla öneminin anlaşılması, Türkiye'deki çalışma sayılarının ileriki yıllarda artacağı anlamına gelebilir. Ülkelerin atıf sıralamalarına bakıldığında ise, ilk sıradaki ülke 2769 atıf ile Çin olmuştur. Bilimsel üretim haritasında en fazla çalışma üreten ülkenin de Çin olması bu bulguyu destekler niteliktedir. Türkiye ise atıf sıralamasında 21.sırada yer almaktadır. En çok tekrar edilen kelime analizine göre, "sürdürülebilirlik" en sık tekrar edilen kelime olmuştur. Yıllara göre en trend olan konulara bakıldığında ise, çevre yönetimi ve çevre yanlısı davranış konularının 2021-2022 yıllarında ilgi görmeye başladığı söylenebilir. Ayrıca küresel iklim değişikliği ve doğal kaynakların ölçüsüz kullanımı gibi birçok problemin dünyanın her yerinde hissedilebilir boyutta artış göstermesi söz konusu araştırma konularına artan ilginin bir göstergesi olabilir. 2023 yılında sürdürülebilirlik, insan kaynakları yönetimi ve performans konuları da ilgi gören konular arasına girmiştir. Çin'de en fazla yayın yapan araştırmacıların, sürdürülebilirlik ve yeşil davranış anahtar kelimelerinin yanında yeşil insan kaynakları yönetimi ve çevreci yaklaşım davranışı gibi anahtar kelimeleri kullandıkları gözlemlenmiştir.

Söz konusu konulara yönelik araştırmacılara ve uygulayıcılara birtakım öneriler geliştirilmiştir:

- Örgütler, işgörenlerin yeşil davranış sergilemeleri konusunda istekliliğini teşvik edici ve motivasyonlarını artırıcı çalışmalar yapmalıdırlar.
- Örgütler, farkındalık yaratmak amacıyla eğitim ve gelişim programları düzenlemelidirler.
- İnsan kaynakları uzmanları, sürdürülebilir yeşil davranışlarla ilgili ödüllendirme sistemi geliştirmelidirler.
- Örgütler, işgörenleri yeşil davranış sergilemeleri konusunda cesaretlendirmeli ve psikolojik olarak güçlendirmelidirler.
- Çevre yönetimi ve yeşil davranışlarla ilgili işgörenlerin dikkatini çeken atölye çalışmaları düzenlenmelidirler.
- Örgütler, sürdürülebilirlik ve yeşil davranış konularına yönelik inanç ve tutumlarını kültürlerine entegre edebilmelidirler.
- Yeşil davranış konusuyla ilgili çalışmalara yerli yazında daha az rastlanmış olması sebebiyle söz konusu kavramın farklı değişkenlerle birlikte, farklı uygulama alanlarında incelenmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Özellikle yeşil davranışlar, çevre yanlısı davranışlar, sürdürülebilir yeşil davranışlar gibi

kavramların farklı değişkenlerle birlikte incelenmesi alana katkı sağlaması yönünden önemli olduğu söylenebilir.

Bu çalışmada sürdürülebilirlik ve yeşil davranış konularına ilişkin kavramsal bir çerçeve sunulmuş olup konuya dair genel bir perspektif kazandırılmıştır. Dolayısıyla bu çalışmanın gelecekteki araştırmalara yön vermesi beklenmektedir. Ayrıca ileriki yıllarda söz konusu kavramları ele alan araştırmalara daha çok rastlanılacağı düşünülmektedir. Son olarak çalışmada kullanılan veriler, yalnızca WoS'ta yer alan kaynaklarla sınırlı kalmıştır. Gelecekteki araştırmacıların, araştırmalarına diğer veri tabanlarında yer alan çalışmaları da dâhil ederek daha kapsamlı inceleme yapması önerilmektedir.

Yazar Katkı oranı ve Çıkar Çatışması Beyanı : Çalışma tek yazarlı olup, katkı oranı %100'dür ve herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

Akandere, G. (2019). Çalışanların çevresel tutkusunun yeşil davranışları üzerindeki etkisi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *17* (04), 387-404.

Akhtar, S., Arshad, M.A., Mahmood, A. & Ahmed, A. (2017). Spiritual quotient towards organizational sustainability: the Islamic perspective. *World Journal of Entrepreneurship, Management and Sustainable Development*, *13* (2), 163-170.

Aksu, B. Ç. & Doğan, A. (2021). Çevresel sürdürülebilirlik ve insan kaynakları yönetimi fonksiyonlarının yeşil İKY bağlamında değerlendirilmesi. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 13* (3), 137-148.

Alsharif, A. H., Md Salleh, N. Z. & Baharun, R. (2020). Bibliometric analysis. *Journal of Theoretical and Applied Information Technology*, *98* (15), 2948-2962.

Andreopoulou, Z. S. (2012). Green Informatics: ICT for green and Sustainability. *Journal of Agricultural Informatics*, *3* (2), 1-8.

Aria, M., & Cuccurullo, C. (2017). Bibliometrix: An R-tool for comprehensive science) mapping analysis. *Journal of Informetrics*, *11* (4), 959-975.

Aydın, S. & Tufan, F. (2018). Sürdürülebilirlik ve yeşil kavramları bağlamında y kuşağının satın alma davranışları. *Selçuk İletişim*, *11* (2), 397-420.

Dao, V., Langella, I. & Carbo, J. (2011). From green to sustainability: Information technology and an integrated sustainability framework. *The Journal of Strategic Information Systems*, *20* (1), 63-79.

Dumont, J., Shen, J. & Deng, X. (2017). Effects of green HRM practices on employee workplace green behavior: The role of psychological green climate and employee green values. *Human Resource Management, 56,* 613–627. https://doi.org/10.1002/hrm.21792

Erbaşı, A. (2019). Yeşil örgütsel davranış ölçeği: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Istanbul Management Journal*, *86,* 1-23. http://doi.org/10.26650/imj.2019.86.0001

Fischer, J., Dyball, R., Fazey, I., Gross, C., Dovers, S., Ehrlich, P. R. & Borden, R. J. (2012). Human behavior and sustainability. *Frontiers in Ecology and the Environment*, *10* (3), 153-160.

Gimenez, C., Sierra, V., & Rodon, J. (2012). Sustainable operations: Their impact on the triple bottom line. *International Journal of Production Economics*, *140* (1), 149-159.

Guinot, J., Barghouti, Z. & Chiva, R. (2022). Understanding green innovation: A conceptual framework. *Sustainability, 14,* 5787. https://doi.org/10.3390/ su14105787

Güven, E. (2023). Çevresel sürdürülebilirlik bağlamında yeşil dönüştürücü liderliğin eğitim örgütlerinde yansımaları: Literatür taraması. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, *11* (2), 446-462.

He, J., Morrison, A. M. & Zhang, H. (2021). Being sustainable: The three-way interactive effects of CSR, green human resource management, and responsible leadership on employee green behavior and task performance. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, *28* (3), 1043-1054.

Iqbal, Q., Hassan, S. H., Akhtar, S. & Khan, S. (2018). Employee's green behavior for environmental sustainability: A case of banking sector in Pakistan. *World Journal of Science, Technology and Sustainable Development*, *15* (2), 118-130.

Köşker, Z. & Gürer, A. (2020). Sürdürülebilirlik çerçevesinde yeşil örgüt kültürü. *Ekonomi İşletme Siyaset Ve Uluslararası İlişkiler Dergisi, 6* (1), 88-109.

Malsha, K. P. P. H. G. N., Arulrajah, A. A. & Senthilnathan, S. (2020). Mediating role of employee green behaviour towards sustainability performance of banks. *Jgr, 9* (2), 92–102. doi:10.22495/jgrv9i2art7

Mancha, R. M. & Yoder, C. Y. (2015). Cultural antecedents of green behavioral intent: An environmental theory of planned behavior. *Journal of Environmental Psychology, 43,* 145-154.

Norton, T. A., Parker, S. L., Zacher, H. & Ashkanasy, N. M. (2015). Employee green behavior: A theoretical framework, multilevel review, and future

research agenda. *Organization & Environment, 28* (1), 103-125. https://doi.org/10.1177/1086026615575773

Önel, B. (2021). İşletmelerin yeşil yönetim algıları ve sürdürülebilirlik bilinci. *Uluslararası Afro-Avrasya Araştırmaları Dergisi, 6* (11), 21-33.

Parida, S., Ananthram, S., Chan, C. & Brown, K. (2021). Green office buildings and sustainability: Does green human resource management elicit green behaviors?. *Journal of Cleaner Production, 329*, 1-8, 129764.

Passas, I. (2024). Bibliometric analysis: The main steps. *Encyclopedia*, *4* (2), 1014-1025. https://doi.org/10.3390/ encyclopedia4020065

Ramus, C. A. & Killmer, A. B. (2007). Corporate greening through prosocial extrarole behaviours–a conceptual framework for employee motivation. *Business Strategy and the Environment, 16* (8), 554-570.

Scoones, I. (2007). Sustainability. *Development in Practice, 17* (4-5), 589-596.

Tripathi, H. K. & Sen, B. K. (2016). Crop science literature and Bradford law. *Annals of Library and Information Studies, 63* (2), 85-90. http://nopr.niscpr.res.in/handle/123456789/34783.

United Nations Environment Programme (2025). https://www.unep.org/about-un-environment/sustainability/sustainable-united-nations, (Erişim Tarihi: 01.02.2025).

Web of Science (WoS) (2024). https://www.webofscience.com/wos/woscc/basic-search, (Erişim Tarihi: 31.12.2024).

Yeni, O. (2014). Sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma: Bir yazın taraması. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *16* (3)*,* 181-208.

Yuriev, A. & Sierra-Barón, W. (2020). Exploring sustainability cross-culturally: Employees' beliefs on green behaviors. *Sustainable Development*, *28* (5), 1199-1207.

Zacher, H., Rudolph, C. W. & Katz, I. M. (2023). Employee green behavior as the core of environmentally sustainable organizations. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, *10* (1), 465-494.